

JADRANKA

VSPORED:

1. Stari mamici v spomin. — S. Kvedrova.
2. Za samostanskim obzidjem. — M. Gregorčeva.
3. Bolnik in bolezni. — Iv. Smrekarjeva.
4. Postajni preglednik. — S. A. Puškin.
5. Iz Gregorčiča-Gregorčiču. — Fr. Žgur.
6. Nikola Tommaseo. — M. Stepančičeva.
7. Koralčki. — Gracijanova.
8. Drobtine.
Razno:
Pred parami kralja Petra.
Uredniška listinica.

CENA 80 STOTINK

LETO I. - ŠTEV. 9

Glasilno zavednega ženstva

KIMAVEC 1921

JADRANKA

LETO I. — ŠTEV. 9

GLASILO ŽIVEDNEGA ŽENSTVA

KIMAVEC 1921.

SAVOMIRA KVEDROVA-ČRNOMELJ :

STARI MAMICI V SPOMIN.

(10. 3. 1921.)

Na grob Tvoj vsadila sem rožo gartrožo,
ki si jo ljubila v življenju srčno,
na grob Tvoj vsadila sem vrbo žalujko,
deva gomilo naj s senco hladno.

Oj, mamica zlata, kje Tvoje so bajke,
kje pravljice lepe predavnih vseh dni,
kje Tvoje so pesmi o slavni junakih,
kje pesem o morju, ki v dalji šumi ?

Kje Tvoja beseda o Sveti je Gori,
tja romala si, kot dekle mlado,
kje lepi spomini na vas so domačo,
ki božala si jih še z velo rokò ?

Razprla noč zvezdnata svoja je krila,
čez pravljico, tiho, šentjanževo noč,
kresnice svetè se, kresovi žarijo,
vse je takò, kot nekdanj in nekoč.

Le Tebe ni, Tebe ni, mamica mila,
ni Tvojih presladkih besed,
ker spavaš pod rožo, rožo gartrožo,
pod cvetjem dišečih resed.

Na grob Tvoj vsadila sem rožo gartrožo,
nje cvet je rdeč, kot srčna je kri,
vse biserne kaplje v čašah dehtečih,
to moje solze so, ki oko jih rosi.

MAR. GREGORIČEVA :

ZA SAMOSTANSKIM OBZIDJEM.

Decembra meseca 1883.

Manjkal je le en mesec do svetih obredov, ki so mi odtrgali vsako še toli neznatno zvezo do posvetnosti. Z nenavadno brzino so mi potekali tisti dnevi, a čimbolj so se bližati odločilnemu in usodepolnemu trenutku, tem jačje se je porajala v mojem srcu želja, videti še samo enkrat mili obraz in one čarobne oči, katere si je nekoč moja duša izvolila za svoje ogledalo. Moje notranjščino je poplavlajo silno neodoljivo koprnenje iziti le za nekoliko časa izza samostanskega zidovja, užiti le za kratko dobo zabavno prostost in stopiti le za trenutek z večnim slovesom pred ono, ki je bila edini povod moje samotarnosti, pred ono, katero je oboževala moja duša, dasi ni zaslužila — pred njo, mojo Almo. Seveda sem se temu koprnenju protivil z najporogljivejšo silo in dolgo serijo nikalnic, češ, bil bi pač slabič, ako bi se ne mogel, toliko premagovati, da ostanem pri davno storjenem sklepu. Vendar navzlic vsemu pomilovanju samega sebe, je moja trdna volja omagovala, da nisem mogel vztrajati v storjenem sklepu. In kakorhitro je moj odločilni «ne, nikdar», izgubljal svojo moč nad menoj, takoj se mi je dozdevala nekaka dolžnost pozdraviti še enkrat ono, ki je prva vlila v moje prsi občut ljubezni. Ne, vztrajati nisem več niti smel v svojem nekdanjem sklepu, ako nisem

hotel predčasno nazvati ječe ono bivališče, ki je bilo s svojim prekrasnim parkom zavetje mojej neutolažljivo duši. Vztrajati nisem mogel, zlasti ker me je sobrat Renato svaril pred toliko strogostjo do samega sebe.

Z drhtečim srcem sem stopil pred predstojnika in ga zaprosil dvodnevne dopusta, da se poslovim vsaj od onih sorodnikov, ki me zbog starosti ali boleznih ne bodo več videli! Predstojnik mi je odgovoril s povdarkom. Dva dneva vam jedva zadostujeta. Izostanite štiri dni v svoji svobodi. In ako ne najdete v teh štirih dneh nikake privlačne sile, ki bi vas mikala ostati tam zunaj med svetom, tedaj se povrnite zopet v naš grobotnihi dom. Radi formalnosti pa, ki jo pripisuje samostanski red izberite si izmed sobratov sodruge za potovanje. Odrinite jutri s popoldanskim parnikom; potni denar ima na razpolago pater Leonardo. —

Z ničmanj nemirnimi srcem nisem odhajal iz predstojniške celice. Prijorjevo dovoljenje mi je krčilo srce. Kako tiho je govoril in s stisnjenimi ustni, kakor človek, ki hoče zakriti tresoči glas, glas, ki ga povzroča prtajene solze. In kako presunljivo me je pogledal, ko da ve, da se v moji prošnji skriva laž in tako milo se je zazrl vame, ko da me je pričakoval. In tako

dobrotljivo mi je podaljšal dopust, da se mi vsiljuje misel, da ni z menoj sočuten marveč zaničljiv radi moje prisege.

Na hodniku sem srečal Renata.

— Za koliko dni ste svobodni ?

— Prosil sem dva, a prior sam mi je ponudil štiri dni. Njegovo postopanje mi je res neumevno !

— Meni pa ne ! On je pač sočuten iz lastnih izkušenj, saj trpi na isti bolesi ko vi, samo s to razliko, da je njegova še hujša....

— Še hujša ? —

— Ehe ! O priložnosti vam že opišem njegovo življenje ! —

— Vi je poznate ? —

— Poznam natančno, ne da bi on vedel za to. —

— Vi veste vse, brat Renato ?

— Vse, dragi Guido !

— Danes imam do vas neko prošnjo. Potujte z menoj v moj rojstveni kraj ! —

— V Genovo ? Srčnorad, toda pod pogojem, da mi razodenete svoj roman, ako vas seveda, ne veže kaka obljuba ! —

— Ali ! Težavno mi je celo misliti o tem, mili Renato; koliko bolj še torej pripovedovati. Vendar vam ne zamolčim, sem mu odgovoril, ko sva stopila na vrt.

— Sicer ne zahtevam vseh podrobnosti. Le z eno samo potezo mi očrtajte svojo prošlost.

— Z eno samo ? Evo je ! Zaljubil sem se v Almo, kakor abiturijent; ona je takrat izvršila ženski licej. Seznanila sva se pismeno, srečevala se pri godbi, na izprehajališčih, shajala sva se pa v kopališču. Kopališče v Genovi je za oba spola združeno v eno samo. Skupno se kopljejo otroci, skupno odrasli. O, tisto skalovje : tu visoko in štrleče, tam ploščato in nizko ! O, tista obala ob Ligurskem morju bi vam šepetala o najbahnejših trenutkih, ako bi mogla izpregovoriti.

Včasih sva z Almo splula v družbi z drugimi; včasih posamezno. Oh, momenti, momenti ! Neumorno pregibanje in medsebojna ljubezen je naju zapeljala včasih zelo daleč, a naju tudi spehala. In tedaj sva se vračala k oddaljenemu bregu s počasnim plavanjem, saj sva bila zelo utrujena, kajti plavala sva navadno tako daleč, da so se nam predočili ljudje v kopališču, kočije in električni tramvaji na cesti nad njimi igračasto majhni. —

— In vajina ljubezen se kljub mrzli vodi ni ohladila ? Hi, hi !

— Oh, brat Renato ! To so vam bili tako mikavni in zabavni hipi, da vam jih ne morem opisati. Nisva se dotaknila, nisva se objela, ker bi nama bilo v pogubo, ali najino koprnenje ni bilo nič manj toplo. Le jezik je smel izražati svoje želje, misli, oboževanje in vročo nestrpnost. Ko sva se bližala skalovju sva stopila po brveh, s katerimi so skaline združene ter vživala vso romantiko, vso slast.... Ali pa sva se vlegla na prod in se odevala drugdrugemu s peskom. Oj, vi nimate pojma, kako sem ljubil svojo Almo ! In ljubila je tudi ona mene in ljubi me še, o tem sem uverjen, toda najina združitev ima neprehodne jezove.

— Kako to, je-li poročena ?

— O, ne ! Ona se nikdar ne poroči. Toda strica ima, bogatega strica, ki je njen edini sorodnik. In ta stric je moj sovražnik. Ako poroči mene, ji ne da ni beliča. Rotil sem jo, naj se odreče njegovemu bogastvu in gre z menoj. Ali zaman ! Dobro dete je moja Alma, tako dobro, da ga ne zapusti, ker je bolehen in nima nikogar na svetu. In tako sva se razšla z obljubo večne zvestobe. Umete sedaj ?

— Umem vse, hvala ! Zelo sebična je vaša Alma, tako sebična, da bi jaz na vašem mestu ne oblekel radi nje redovniške halje, ampak k večjemu počakal, da sorodnik umre.

— Tega mnenja sem bil tudi jaz nedavno, pred meseci še celo. Ali danes, danes se ravnam, ako že ne po svojem sklepu vsaj po nasvetu svojega prijatelja.

— Kakšnega prijatelja ?

— Veste ! Razen s stariši si dopisujem tudi s prijateljem, najboljšim človekom, kar jih ima svet. Imam ga tem raje, ker pozna natančno moje srčno razmerje do Alme, kakor pozna Almino udanost zame. Njemu sem pisal, da nameravam izstopiti iz konventa ter v domačiji čakati potrpežljivo Almine rešitve.

— To bi bilo pač najpametneje, storite to !

— Ne, ne ! Čemu neki ? Prijatelj mi je namreč odpisal ljubeznjivo in goreče, naj ostanem i nadalje v samostanu, ako mi le-ta donša vsaj trohico srčnega miru, ker bi ga v svetu brez Alme bržkone pogrešal.

— Kako to ? Je-li Alma umrla ?

— Umrla ni, ampak kakor sem sklenil jaz odreči se svetu, tako je sklenila ona. Nedavno je namreč energično nastopila pred stricem, da ga ostavi in poišče mene. Stric pa se je baje radi njene izpovedbe razvnel in obolel, da je več dni bljuval kri. Njena vest ga je potlačila tako, da ga je zakopala na smrtno posteljo. Vsled tega strahu in da bi jej kesanje in tiho očitjanje ne ogrenilo življenja, ako bi stric umrl, se je zaobljubila Materi božji, da odide po stričevi smrti za nuno, ako stric za sedaj ozdravi. No in stric je res okreval !

— Hm ! Tista Alma, ki je junakinja vašega romana, se mi prav nič ne dopade. Zdi se mi, da je ženska brez eneržije, a s tem večjo porcijo lahkomišelnosti. Vi ste nesrečnež, ki bode najbrže še marsikaj pretrpel.

— Nesrečnež ? Da, to sem; tega se zavedam. Vendar se mi zdi, da bo moje trpljenje odslej manjše, baš ker me bo spremljaja zavest, da bo živela nekoč tudi Alma isto življenje, ko jaz. Življenje mirno a brez užitka in slasti za samostanskim obzidjem.... Ljudje smo pač sebični že po naravi in trpimo manj, ako smo uverjeni in se zamoremo tolažiti z mislijo, da žive tudi drugi življenje podobno našemu.

(Dalje.)

ALEKSANDRA H.

Skrij me !

O, soba tiha skrij me, skrij
pred belimi očmi
noči nocojšnje !
Krog mene plazi se spominov sto
in hrepenja vsa nasproti mi grede
sem, črez srebrne njive....

IVANKA SMREKARJEVA :

BOLNIK IN BOLEZNI.

Marsikatero neprijetnost ter celo marsikatero bolezen more odvrniti od hiše pametna in razumna gospodinja-mati. Toda vsega pri svoji najboljši volji ne more. Nihče ne more zabraniti, da bi se ne naselila v hiši zdajpazdaj kakšna bolezen, zanešena od drugod ali pa nastala v rodbini ali vsled prehlada. Skrbna mati pa je vendarle najboljša čuvajka nad zdravjem svoje družine in za časa bolezni je odvisno največ od njene razumnosti, srčnosti in vztrajnosti.

Zato nikakor ne sme gospodinja držati križem rok, kadar se pojavi v hiši kaka bolezen, mora poskrbeti, da se hitro stori vse, kar bi moglo bolezen zavirati in olajšati ter končno zatreti.

Zlasti na kmetih lahko čestokrat opazamo, kako neusmiljeno malomarni so ljudje napram bolnikom. Če zboli kmetu konj, krava ali prasec, tedaj je vsa hiša pokonci, vsi so v silnih skrbeh, hitro teka k živinozdravniku po zdravila ter k sosedom po dobre svete. To je čisto prav in v redu! Žival istotako čuti in trpi ter jej je treba pomagati in lajšati gorje. Ljudi, živali in rastline, vse stvarstvo mora človek ljubiti in čuvati. Toda glava vsemu je vendarle človek. In vendar, kako zanikarno se ravna marsikje, če zboli otrok! Navadno se nihče ne spomni, da treba poklicati zdravnika. Škoda je za par kronic, češ: Zgodi se božja volja! Tudi časa ni, da bi kdo stregel bolniku, kajti vse mora na polje, na travnike in v gozd. In tako se dostikrat zgodi, da se vsled take brezbriznosti in srčne surovosti spočetka skoraj nenevarna bolezen razvije v hudo in smrtonosno. Vse to bi se bilo takoj v začetku morda zabranilo z malimi stroški. Ko je že prepozno, ko ni nobene pomoči več, tedaj gre kmet k zdravniku in zahteva od njega, naj bi delal čudeže. Ker tega ne more, se mu še bolj utrdi misel, da zdravnik ne zna ničesar, ker sedaj ne ve pomoči.

Zato pa hodi naš kmet rajši k različnim konjedercem in konjederkam ter misli o teh mazačih in sleparjih, da vedo za skrivna čudodelna zdravila, ki so zanesljivejša kakor zdravila pravih in učenih zdravnikov. Vsak, ki le nekoliko misli, bo spoznal, da je tako domnevanje velika neumnost. Mazač, ki se ni nikdar ničesar učil in ni ničesar poizkusil, naj bi vedel več kot zdravnik, ki se je učil dolga leta po bolnišnicah in pri nešteti bolnikih tega, kar se je opazovalo in dognalo tekom stoletij po raznih dobrih izkušnjah. Zdravnik pozna vsako mišico, vsako žilico, vsako koščico človeškega telesa, pozna sestavine živalskih, rastlinskih in rudninskih snovi; učil se je dolgo časa ob strani največjih učenjakov po bolnišnicah, kjer je imel priliko opazovati natančno najraznovrstnejše bolezni ter načine njih zdravljenja. Pa naj bi kak konjederec več vedel, kakor zdravnik? Kaj tako nesmiselnega more trditi le popolnoma neizobražen in docela neveden človek! A koliko človeških življenj imajo taki mazači na svoji vesti!

Če je torej kdo v hiši resnejše obolel, tedaj je prva dolžnost gospodinjice, da pošlje t a k o j po zdrav-

nika. Le nikar ne predolgo odlašati, da ne bo prepozno. Spočetka so stroški majhni, kasneje pa so veliki in včasih še brez koristi.

Ako ima bolnik vročino, je prvo, da mu s pomočjo kakega odvajalnega čaja izprazniš čreva. Proti prehlajenju skuhaj lipovega ali drugega čaja, da se bolnik izpoti. Če bi se obrnilo prehlajenje na hujše, tedaj pokliči zdravnika. Potem se ravnaj natančno po zdravnikovih ukazih. Točno ob določenem času mora dobiti bolnik od zdravnika določeno mero zdravila, torej ne več ne manj! Ne misli, da zdravilo hitreje pomore, ako ga daš bolniku namesto ene žlice kar poln kozarec. S tem moreš bolnika zastrupiti ali ga vsaj spraviti v smrtno nevarnost. A tudi premalo ne smeš dajati zdravila. Posebno pri otrokih se ne smeš dati pregovoriti, ako je zdravilo morda grenko in neprijetno. Sploh navajaj že prav majhne otroke na tuje ljudi, da se v sili ne bodo bali zdravnika. Uči jih odpirati usta, globoko sopsti, pokazati jezik, grgati vodo itd. Dogaja se, da otrokom ni pomoči ali da morajo hudo trpeti, ker so bojazljivi in neokretni.

Zelo natančna mora biti gospodinja v hrani, ki jo daje bolnikom. Tu se treba ravnati po zdravnikovih navodilih. V tem oziru so nekateri nevedneži posebno trmasti in se nikakor ne dajo podučiti od izkušenih ljudi. Marsikatera bolezen se je obrnila zopet na slabše, ker je povžil bolnik kako prepovedano jed, ki je bila morda sicer dobra in draga, a vendar za bolnika silno škodljiva.

Soba v kateri leži bolnik, bodi prijazna, zračna in solnčna. Prezračni jo vsaj trikrat na dan in med zračenjem boljše pokrij bolnika. Okuženi zrak je škodljiv celo zdravim ljudem, naravnost morilen pa je za bolnike. Ponekod pa zabijejo okna in zapirajo vrata, kar je naravnost blazno. Ljudje, ki strežejo bolniku, naj se kažejo vedno vesele, dasi ne preglasne in pregestobesedne; tudi naj bodo čedno in svetlo oblečeni, da ne spominjajo na usmiljenke, ki se jih bolniki navadno zelo boje. Bolnika treba vedno navduševati ter mu zagotavljati, da gotovo okreva. Duševna portrtost je velik zadržek zdravljenju. Sploh bodi mu blaga in potrpežljiva strežnica pa skrbi za vsakoršno olajšavo; mudi se dolgo pri njem, vendar ne tako, da mu boš nadležna. Mir je bolniku največja potreba. Zato odpravi otroke iz bolnikove sobe in izpod oken ter sploh skrbi, da ne bo v hiši hrupa, ropota in vrišča. Tudi ne moti bolnika v spanju, razun če mora vzeti zdravilo.

Za nobeno ceno pa ne napravljaj bolniku skrbi! Ne izprašuj ga, kako naj se izvrši to ali ono, nego določaj vse sama. Tudi ne tarnaj vpricho bolnika, kako je zastalo delo, koliko je stroškov, kaj bo, če se ne obrne kmalu na boljše i. t. d. Rajše pritrčaj sebi in drugim zdravim, da le oskrbiš bolnika.

Ne puščaj preveč nadležnih obiskovalcev k bolniku, da bi zdihovali ob njegovih postelji in se čudili bolnikovemu bledemu licu. Kaj takega se bolniku ne sme povedati, temveč ga je treba tolažiti in mu vzbujati upanje, da kmalu okreva. Sploh je najboljše, da

o boleznih prav malo govoriš. Izkušaj torej spraviti bolnika na druge misli. Če ni bolezen prehuda, lahko das bolniku včasih kaj čitati ali pa mu sama čitaj.

Ker ni niti v največjem mestu vedno in vsak hip dobiti zdravnika, je pač dobro, da ima vsaka gospodinja za prvo pomoč takoimenovano domačo ročno lekarno, ki v mnogih slučajih prav izborno služi. Da pa je možno to lekarno prav uporabljati, mora gospodinja poznati prve znake vsaj najobičajnejših bolezni ter uporabo najnavadnejših zdravil.

Razun tega pa bodi velika skrb matere, da obvaruje svojo družino naalezljivih bolezni. Po mnogih krajih se še vedno marsikdo nezaupno posmehuje, ako jim pripoveduje kdo, da je ta ali ona bolezen nalezljiva. Mnogi kar nočejo verjeti tega, češ, zakaj pa ta ali oni ni zlobel, dasi je bil pri bolniku ali je občeval z osebami, ki so z bolnikom v dotiki? Toda vsako telo ni enako dovzetno za vsako posamezno bolezen, kakor tudi v vsaki zemlji ne zraste vsak sad. Nalezljive bolezni so kakor seme, ki se plodi in obrodi, če pride v sebi primerna tla. Tudi v gotovih boleznih, kakor v škarlatici, v jetiki in dr. so silno majhne žive kali, ki jih bolnik izdihava ali jih izpljuje ali ostanejo v bolnikovem perilu, v posodi, ki jo je rabil bolnik in drugod. Popolnoma razumljivo je, da prehajajo te kali lahko potom dihanja ali z jedmi v drugo osebo. Če je ta oseba nagnjena k dotični bolezni, se omenjene kali razmnože in oseba oboli. To bi se ne bilo zgodilo, če bi ta človek ne bil nalezel bolezni drugod.

Zato ne morem dovolj toplo priporočati, naj bi se ljudje varovali nalezljivih bolezni. Posebno kjer je v hiši več otrok, naj bi matere pazile, da se ne razširi bolezen na vso rodbino. S tem bi največ koristile same sebi, kajti bolezen je v hiši prava muka, velja mnogo denarja ter se konča lahko s smrtjo.

Da obvaruješ sebe in okolico kužnih ali nalezljivih bolezni, skrbi vedno in povsod za najstrožjo čis-

stost in natančnost. V sobo, kjer leži bolnik, naj imajo vtisop le osebe, ki strežejo bolniku in pa zdravnik. Vse, kar je prišlo z bolnikom v dotiko, treba razkužiti takoj. Perilo in posode deni za več ur v oster lug, kateremu primešaj karbola. Osebe, ki so bile z bolnikom v dotiki, se morajo vsakokrat, ko gredo k drugim, preobleči ter se umiti s karbolovo vodo.

Na kmetih sem imela tudi večkrat priliko opazovati, kako malo se varujejo žene-matere ob porodu. Mnogo jih je, ki vstanejo že drugi ali tretji dan ter hito na polje za delom. Seveda je resnica, da je na kmetih zlasti poleti povsod vse polno dela, a malo delavnih moči. Toda porodnica se mora čuvati, naj bi zastali tudi najnujnejši posli. Naj pa takrat mož z družino malo bolj pritegne ter naj privošči ženi neobhodno potrebnega miru in počitka. Škodo bo imel večjo, ako mu ostane žena bolehnna vse žive dni. Porodnica mora ležati vsaj en teden; če tega ne stori, krade sama sebi življenje ter oškoduje svojo obitelj v toliki meri, kolikor je nobeno zaostalo delo ne more oškodovati. Ako večkratna mati ob porodih nima potrebnega počitka in nekoliko boljše, lažje hrane, se hitro postara, oslabi telesno in duševno za vse življenje, si nakopje razne bolezni ter gotovo ne dočaka visoke starosti.

A še nekaj podkopuje zdravje mnogim ženam in dekletom — njih nečistost. Naše kmetice hodijo poleti bose in so sploh oblečene tako da more nesnaga prav lahko do njih telesa. Zato bi se morale ženske vse brez razločka prav pogostokrat kopati, se temeljito umivati ter se pridno preoblečati.

Zdravje je glavni in največji zaklad, ki ga treba čuvati in hraniti z vso skrbjo. Ako si zdrava, moreš delati in koristiti sebi, družini in s tem vsemu narodu. Zato pa ceni svoje zdravje in ne zanemarjaj ga zaradi hipne škode! Najprej zdravje! Iz zdravja izvira vse dobro in koristno.

A. S. PUŠKIN :

Iz ruščine prevela Marica Stpč.

POSTAJNI PREGLEDNIK.

(Nadaljevanje in konec.)

Tri leta temu nazaj, nekoč v zimskem času, ko je prečrtaval novo knjigo in je njegova hči tam za pregrajko šivala svojo obleko, je prispela trojka a v nji potnik s čerkezko kapico, odet z vojaškim plaščem in zavit s šalom.

Ustopivsi v izbo je zahteval premembo konj in se takoj razljutil, ko je začul, da ne morejo biti takoj pripravljene. No, Dunja, ki je bila navajena sličnih prizorov, je pritekla izza pregrade ter se obrnila k njemu z laskavim vprašanjem: «Bi-li Vam ne bilo ugodno tačas kaj povžiti?» Pojavljenje Dunje je imelo svoj navaden vpliv. Togota prišedšega je takoj minila; maročil si je južino ter tako soglašal počakati na konje. Ko je snel mokro, kosmato čepico, si odvil šal ter odgrnil plašček, je bilo zapaziti, da je prišlec mlad huzar s črnimi brki. Pristopil je k pregledniku in se začel z njim in z njegovo hčerko veselo razgovarjati, nato pa je sedel in začel južinat. Da ne bo izgubil premnogo časa, je pre-

glednik takoj odšel iz izbe ter velel hlapcu zapreči konje h kibitki. Toda ko se je vrnil, je našel mladega popotnika ležečega na klopi, pritoževajočega se, da mu je glava vsa zagorela in da ne more oditi. Zato mu je preglednik odstopil svojo posteljo, dočim je popotnik naročil, da ako mu drugo jutro ne odleže, naj pošlje nagloma v S. po zdravnika. Naslednjega dne je bilo huzarju hujše, zato je sluga odhitel v mesto po zdravnika, dočim je Dunja bolniku z namočeno ruto obvezovala glavo ter s svojim šivanjem sedla kraj njegove postelje.

Bolnik je le stokal, ne da bi izpregovoril niti ene besedice, vendar je popil dve čašici čaja in stokajoče naročil obed. Dunja se ni oddaljila od npega; kajti bolnik je vsak hip prosil pijače in Dunja mu je vedno podnesla k ustam kupico limonade. Ko je bolnik odmikal usne od posodice, je pa s svojo šibko roko vselej pobožal Dunjo v znak hvaležnosti. Zdravnik je dospel ravno med obedom. Potipal je bolnikovo žilo ter se ž

njim pomenkoval nemški, a sam je potem ruski povedal, da potrebuje pokoja in da mu bo še le čež dva dni mogoče odpraviti se na pot.

Huzar mu je izročil za poset 25 rubljev ter ga povabil k obedu; oba sta povživala z velikim tekom, izpivši butiljko vina in razstala sta se drug z drugim nadvse zadovoljno. Minil je en dan in huzar je že popolnoma okreval; postal je neobičajno dobre volje in se neprestano šalil sédaj z Dunjo, sedaj s preglednikom. Razgovarjal se je s popotniki, vpisoval jim prehodnico v poštni zapisnik ter se tako prikupil pregledniku, da mu je na tretje jutro bilo žal razstanka z ljubeznjivim svojim gostom. Bilo je na praznik; Dunja se je napravljala k blagoslovu. Huzarjeva kibitka je bila že pripravljena, kajti huzar se je že bil poslovil od preglednika ter ga imovito nagradil za gostoljubnost in prenočišče; poslavljal se je ravno kar z Dunjo ter ji ponudil prostor v kibitki, češ, da jo spremi do cerkve, ki je bila na koncu vasi. Dunja se je obojavljala, zato ji reče oče: «Česa se neki bojiš, saj njega visokoblagorodje ni nikak volk in te ne sne, ako te spremi do cerkve!»

In Dunja je sedla v kibitko zraven huzarja, sluga je skočil na svoj sedež, voznik je zamahnil z bičem in konji so oddirjali! — A glej, ni minilo niti pol ure, ko je pregledniku začelo srce biti silneje in nepokoj ga je obvladal do take stopinje, da ni strpel ter se napotil še sam k blagoslovu. Prišedši v cerkev, je uvidel, da se je množica že razšla in da Dunje ni bilo ne zunaj, ne na pragu in ne za pregrajo. Stopil je v cerkev; strežnik je ravno ugašal sveče, tam v kotu sta molili dve starici ali Dunje ni bilo v svetišču. Prisiljen je bil poizvedeti pri strežniku, ako je videl Dunjo pri blagoslovu. Dečko je odgovoril, da jè ni bilo. Nato je preglednik odšel domov ne živ, ne mrtev. Edina nada ga je še navdajala: Dunja je v svojih mladostnih letih pač sklenila odpeljati se do sosednega postajališča, kamor je prebivala njena krstna kuma. V tem mučnem položaju je jedva pričeval, da se vrne trojka in z njo tudi ona; voznika še ni bilo. Končno je dospel še le zvečer in sam in potr z neutolažljivim poročilom: Huzar je odvedel Dunjo dalje, s seboj! — —

Starec ni prenesel svoje nesreče in legel je v onoisto posteljo, v kateri je nedavno ležal mladi zapeljivec. Sedaj šele, razmišljajoč o vseh podrobnostih, je zapopal, da je huzarjeva bolezen bila le namišljena in golo pretvarjanje.

Ubožec je vsled neprestanega premišljanja: kako da je neki mogel biti tako brezumen in zaupljiv, zadel v tako silno vročico, da so ga odpeljali v mestno bolnišnico, njega pa so nadomestili z drugim. Isti zdravnik, ki je zdravil huzarja, je lečil tudi njega. In ta mu je celo povedal, da je bil huzar popolnem zdrav in da je že takrat vedel o njega zlobni nameri toda menil je, da se le šali. In tako je revni preglednik — kakor hitro je okreval — prosil poštnega upravitelja v S. naj mu da dva meseca dopusta. Nato, ne rekši nikomur ničesar o svoji nameri, se je odpravil za svojo hčerjo.

Iz prehodnice je izvedel, da huzar, oziroma konjiški stotnik Minskij, potuje iz Smolenska v Petrograd. Voznik je pregledniku povedal, da je Dunja vso pot plakala, in tako je on, samprisebi sklepal, da pri-

vede že on domov ubogo zapeljano svojo hčerko. S to mislijo je dospel v Petrograd; ustavil se je v Izmajlovskem predmestju, na domu upokojenega podčastnika, svojega starega prijatelja ter potem odšel raziskovat. Kmalu je izvedel, da je stotnik Minskij res v Petrogradu ter da živi v Demutovem oddelku in tako je odločil, da se mu nemudoma javi.

Na vse zgodaj zjutraj je bil že v njegovem stanovanju ter prosil služabnika naj javi njega blagorodju, da nek star vojak bi se rad sestal z njim. Hišni postrežnik, ki je ravno čistil stotnikore čevlje, mu je pojasnil, da gospodar počiva in da pred ednajsto uro ne sprejme nikogar. Preglednik je potrpežljivo odšel ter se vrnil v označenem času. Minskij je prišel sam k njemu v jutranji halji in rdeči kapi: No, brat, kaj te je doneslo? —

Starčkovó srce je vzkipelo, solze so napolnile oči in s trepetajočim glasom je zaprosil: Vaše visoko blagorodje... skazite mi božjo milost! — Minskij je bistro pogledal vanj, prijel ga za roko, povedel ga v kabinet in zaprl vrata za seboj. «Vaše visokoblarodje» povzame znova starček «kar je z voza odpaló, je propalo, oh, dajte to meni, mójo siromašno Dunjo! Vi ste se z njo utešili... ne pustite je sedaj v propasti!» — «Kar je storjeno, se ne more popraviti» je odvrnil mladi človek zmedeno ««kriv sem pred teboj in rad te prosim odpuščenja, a nikar ne misli, da morem Dunjo ostaviti, ona bo srečna, zaupaj mi, dam ti častno besedo! Kaj ti hoče ona sedaj? Ona me ljubi a neti, ne ona ne moreta premeniti, kar se je dogodilo».

Potem mu je nekaj ovil pod rokav, otvoril neka vrata in preglednik — da sam ni vedel kako in kedar — se je nahajal na ulici.

Dolgo je stal tam nepremakljivo, končno je zapazil za obrobom svojega rokava zavitek papirja. Odvil je in zagledal nekoliko petdesetnih rubljevih bankovcev. Solze so zopet poplavile oči npegove — solze bridke nejevolje. Stisnil je omoč, vrgel ga na tla, ga poteptal s čevljem in odšel. Napravil je komaj nekoliko korakov, ko se zopet ustavi, pomisli... in se vrne... ali bankovcev ni več bilo na tleh.

Sklenil je, da se odpravi domov, na svoje postajališče, toda predtem je hotel še enkrat videti svojo ubogo Dunjo. Zato se je drugega dne vnovič vrnil k Minskemu; toda služabnik ga je osorno zavrnil, da njegov gospodar ne sprejema nikogar, prijel ga je za prsa in mu zaprl vrata na nos. Preglednik je obstal, obstal in odšel. — —

Istega dne, zvečer, je šel malo okoli po najobljudenejših ulicah. Kočije so drdrale semintja in v eni je zapazil Minskega. In takoj zatem se je kočija ustavila pred tronadstropno hišo in huzar je izstopil in odkorkal preko stopnjišča.

Pametna misel je pregledniku šinila v glavo. Približal se je kočijažu, rekši: Brate, čigav je ta konj? Minskov je-li? —

— Prav njegov, da! — odvrne kočijaž — Zakaj vprašaš! —

— Da! Vidiš: tvoj gospod mi je naročil naj ponesem njegovi Dunji pisemce, a jaz sem bil pozabil kje ona stanuje! —

— Ravno tukaj v drugem nadstropji. Ali sedaj ne potrebuje ona tvojega pisemca, je že on sam pri njej. —

— Nič zato, je odgovoril preglednik z drhtečim srcem — hvala, kar mi je bilo naročeno, to izpolnim! — In z istim trenutkom je stopal preko stopnjišča.

Dverce so bile zaprte; pozvonil je. Minilo je nekoliko sekund in ključ je zažvenketal, odprli so mu. «Stanuje tukaj Avdoksija Simeonovna?» povpraša. ««Tukaj»» odvrne mlada postrežnica: ««kaj ji hočeš?»» Preglednik ni odgovoril, odšel je v izbo.

«Nikar, nikar» zaupije služabnica «Avdoksija Simeonovna ima goste!»

Ali preglednik je ni poslušal ter šel dalje.

Dve prvi sobi sta bili temni, v tretji je zagledal luč. On odide napram odprtim vratom in obstoji. V sobi, krasno opremljeni, je sedel Minskij zamišljen. Dunja odeta z razkošnostjo, je sedela na stolčku ob njem, ko jahačica na svojem sedlu. Z nežnostjo je motrila Minskega, ovijajoč njegove črne kodre okoli svojih prstov. Ubogi preglednik! Nikoli se mu njegova hči ni videla toli krasna.

«Kdo je tam» je vprašala ona, premakniva glavo, dočim je on molčal. Ker ni dobila odgovora, se je Dunja z vso glavo obrnila proti vratom in... s krikom padla na preprogo. Sedaj je Minskij skočil po konci in videč med vratmi preglednika stopil k njemu, tresoč se od ljutosti.

«Kaj hočeš tukaj?» je vprašal stisnivi zobe, «kaj laziš za menoj, ko razbojnik, nameravaš me morda ubiti? Ven odidi!» in s silnim mahljajem je prijel preglednika za vrat in ga butnil na stopnjišče.

Starček je prišel k sebi še le doma. Prijatelj mu je svetoval naj se potolaži in on je mahnil z roko pa sklenil opustiti vse. Po dveh dneh se je vračal iz Petrograda na svoje postajališče in se vnovič lotil svoje službe.

— Sedaj je že tretje leto — je preglednik odgovoril gostu — ko živim sam brez Dunje. Nevem o njej ničesar ali je še živa ali ne, Bog zna zanjo... Marsikaj se dogaja; ni ona ne prva, ne zadnja, ki jo je omamil lehkomišljen vefernjak. A tam v Petrogradu je mnogo nespametnih mladih deklin, ki so včeraj bile oblečene v svilo in baršum, dočim danes pometajo ulice v oguljenem krilu. Kadarkoli premišljujem, da je Dunja tako propadla, pa ji revi odpuščam in privoščim rajše gomilo!»

Taka je bila pripoved starega preglednika povest, ki jo je razlagal s solzami. In solze te so bile spremljane s pitjem punča, ki ga je popival, da v njem nekoliko s pozabo preboli svoje gorje. Razstal sem se ž njim a dolgo nisem mogel pozabiti starega preglednika in dolgo sem mislil na siromašno Dunjo. —

Nedavno sem se zopet vozil skozi mestece... in spomnivši se svojega prijatelja, sem krenil v selo H. Prispel sem ob solnčnem zahodu ter se ustavil pred pritlično hišico: Na pragu, kjer me je nekoč uboga Dunja poljubila, se je prikazala debeluhasta ženska, ki mi je povedala, da je preglednik umrl, da je postajališče izpremenjeno v pivarnico in da je ona pivovarjeva žena. «Ali ni nikogar, ki bi me spremil do njegove gomile?» vprašam.

««Kako ne? Ej, Vanka! Vodi gospoda na pokopališče in mu pokaži grob postajnega preglednika!»»

Pri teh besedah je rdečelas skrivljen deček pritekkel k meni in me potem odvedel v vas proti pokopališču.

««Si-li ti poznal preglednika?» sem ga vprašal med potjo.

««Kako bi ga ne poznal? On me je navadil rezat piščalke, naj počiva v miru!»»

«Pa, ali ni nikdo kedaj prišel k njemu, ali prašal po njem?»

«O, da! Lani je prišla neka gospa in povpraševala po starem pregledniku ter odšla na gomilo».

«Kakšna gospa je bila to?» sem vprašal radovedno.

««O, prekrasna gospa. Pripeljala se je v kočiji pred katero je bilo vpreženo šest konj. Ko so ji povedali, da je stari preglednik umrl, je ona zaplakala in odšla takoj na mirodvor. Ravno jaz sem jo hotel spremiti, pa ona je rekla: Znam iti sama na groblje, le ostani tu! In dala mi je srebrno petačo!»»

Dospela sva na pokopališče, revno pusto trato z ničemur olepšano, z ničemur posejano; nikoli nisem videl tako siromašnega mirodvora.

«Evo tukaj je gomila starega preglednika» mi je zaklical deček pokazaje mi črn križ z medlim napisom.

««Kaj, sem je prišla ona gospa?»»

«Da semkaj! Šel sem zanjo in neopažno-kukal. Vrgla se je na grob in dolgo jokala. Potem je šla k popu v župnišče in mu je dala dosti denarja. —

Tako je dokončal deček povest o postajnem gledniku in njegovi prelepi hčeri.

FRAN ŽGUR.

IZ GREGORČIČA - GREGORČIČU.

Ko so duhtele vrtnice
in radost slavci peli,
tedaj, ko dihal je ljubezen maj,
in ptičk in cvetk nam s kraja v kraj
na dlani nosil beli —
Tedaj že slutnje zle
zaslutil v duši si potrti,
▼ razkošnem tem, pomladnem vrti
zapeval si: *Predsmrtnice...*

Utihnila je slavčja pesen,
in cvet se je osul;
vihar zahrul,
v viharju hladna jesen.

Pomladnih dni sladkost,
odšla je doba kratka —
Prinesla jesen nam britkost:
Utihnila je pesem Tvoja sladka....

Utihnilo je zlato Ti srce,
nesoče svoje in sveta gorje.

Kako v srca Ti je globini
ljubezni plamenel plamen,
po vdovi tožni domovini —
Kako krog čela sin iskren,
rad venec bi ji zvil kraljev
in rešil jo iz tog in rev...
Kako bi rad jej strl okove,
izbavil njo in nje sinove!

Pod trto hodiš osamljen
in gledaš na planine,
po njih srce Ti gine —
Od južnih, cvetnih tih vrtov,
v planinski raj želiš domov;
kjer si pastirček pasel,
v neskalni sreči rasel...
Od tam si blažen se nagnil
in gledal dolgo v zibko
kjer spalo dete šibko —
In v pesmi ljubki, pesmi nežni
nedolžnost v zibki si slavil!
Kako v ljubezni nedosežni
prevzet od tajnostnih čutil,
hram domovinski si slavil —
Krasil si ga in zraven peval
in srca mrzla s tem ogreval!
Ti drug si na usodni cesti
pridružil plahi se nevesti;
in spremljaš tja jo pred oltar —
Nad njo Ti gorško duša moli,
da bi ljubezni njene žar
kot prstan zlat, blesteča stvar
stemnela ne nikoli!
Z mladenko si pokleknil skupno,
Marijo prosil ž njo zaupno —
Naj ljubez njen iz bojnih vrst
domov bi se povrnil čvrst!

Kako v ljubezni Ti detinski
pozdravljal svet si, raj planinski!
In Sočo bistro hčer planin
tekočo tam med gorskim svetom
primerjal našim si dekletom,
in njenih glasni šum valov
pa pesmi gorskih si sinov:
In želel si, da neki dan
vzkipi naj Soča v tok strašan,
srdita naj čez meje stopi

— — — — —
— — — — —
— — — — —
Pomlad objemlje širni svet;
po cesti roj junakov
kot blisk gre iz oblakov —
Ki žuga pokončati cvet —
A četa hrabra ne grozi,
zamaknjena v deklet oči — —
Naprej koraka v bojni šum,
ljubezen dviga jej pogum;

v grmenje spremljaš jo topov
in z zmagovalko greš domov! —
In gledal spet si na nebo
kjer zvezda naša je sijala;
a zdaj za gaj je in goro
v temine večje pala:
Ti klical si: «Ah, pridi, pridi
vodnica naših slavnih dni —
Naj duh te moj spet srečen vidi,
naj svit tvoj zopet zagori!»

Tolažil devo si na vrsti
ko čakala je tožna — nanj —
A njega ni — in devi strti
nazaj si klical zlatih sanj!
V svetišče gledal si nekoč;
v svetišču drobno dete;
v njem gledal slike svete,
pobožnih misli gaj cvetoč...
Zaprosil si Boga plačoč
da detetu, podobno
nikdar ne stro posvetne zlobe!
Potrt — velel si, naj točaj
spet kupo Ti napolni;
iz nje Ti pil si raj,
zdravilo duši bolni...
A Tebe pač napoj sladak
nikdar ni upijanal;
četudi — grenkega, možak
nikdar se nisi branil...
In ko si stal in hodil sam
kot dete tam kraj pota,
brez starišev, sirota,
brez brata, sam in brez sestre
ki nihče tu ga ne ume —
Zaklical v duši si potrti:
Saj ni tvoj dom na sveti,
ah, ti tam gori si doma
kjer dvori se bleste odprti
ljubezni večnega Boga!
V neznosni, težki svoji boli,
Oziraš spet se v tisti vrt,
ki noč in dan stoji odprt,
v njem vrtnarica — bela smrt!
Kako bi spalo Ti telo
tam v ozki, mirni hiši,
kjer hrup sveta se več ne sliši —
Kako bi božje tam nebo
nad dušo Tvojo se sklonilo;
in v žaru večnem jo ljubilo...
Na morje zrl si od bregov — —
na morju šum razsaja,
čolnič podi od kraja...
V čolničku šibkem Tvoj je rod,
obdan od vihre vse povsod —
In zbor mladenk in zbor sinov
v proslavo spev Ti peva,
ko ž njimi si zaplul v pristan — —
Naj le hrume viharjni toki,
naš grob nam še ne zeva
v globini tej globoki — —
Za goro naš se svita dan!

In genij Tvoj je plul naprej
in črtal pot nam je idej!
Ah težko si in ne nalašč
oblekel mlad že črni plašč;
s krvavim srcem v grob si zrl,
kjer duh zlogolk in jezen,
zaprl je v grob ljubezen;
nad grobom se smejal!
A Ti si se pa sklonil čezenj
grenko si plakal, trepetal
bitkosti silne mrl....

A vendar Te naval ni strl —
Ti stal si — skala sred slapov
in srd odbival si valov!
In ko zahrul je ljut vihar
na cvetke Tvojega Parnasa,
zvestej od tistega si časa
pri cvetkah svojih stal vrtnar,
in pazil da ni ene
ne stro Ti sape jo strupene!
Saj ako so Ti vzeli vse,
svobodo Tvojo in gore,
in v kletko Te zaprli —

Pa vzeli niso Ti tedaj
srca cvetočih ptičic maj....
Naposled zrl si sredi rož,
in sredi sveč brlečih,
da spava sèn nevzdramen, mož
upalih lic, bledečih....
Mož s plaščem je zagrnen črnim,
ki s trakom je našit srebrnim —
Od jutra pa še v pozni mrak
množica k odru v hram hiti,
in moli zanj in ga kropi,
počitek mu želi sladak....
A sredi sveč, bledečih rož,
na odru Ti si tisti mož —
Mož, ki po trudi in po boji
počiva v blaženim pokoji —

Mož trden, vihram neomajen
načelom svetim, mož značajen;
ki ni ga strl noben vihar,
naj še tako je vstajal;
noben vabljev ga solčni žar
v mehko ni razstajal....

Sred razbesnelih bojnih vrst
Ti stal si — angelj božji
in spev je Tvoj sladak in čvrst,
nad vragom kot ognjeni prst,
duhove zval k orožji!

— — — — —
— — — — —
Ko ptica, kadar pomlad sluti
želi si daleč čez morje,
a lovec ji je strl peruti
v bolesti na obrežju mre —
Tako želelo Ti srce
v dežele rajske one,
kjer divne se glase kancone....
A mogel nisi še odtod —
in zdaj?

Glej, čez valove plava brod,
kdo v njem sedi?
Koščena žena, brez oči
in brez ušes in brez srca
in koso brušeno ima....
Ah, pridi, pridi draga znanka
srce ne trepeta
Zamahni s koso, tu stojim
po tebi dolgo hrepenim —
Zamahni, da bo enkrat vsaj
pretežka rešena uganka:
Uganka koprnjenja,
onstranskega življenja!

Zamahnila je smrt —
po tleh je pala trav'ca,
utihnila je pesem slavca,
zamrl naš vrt....

M. STEPANČIČEVA:

NIKOLA TOMMASEO.

Marsikaj znanstveno lepega, marsikaj umetniško-podučnega smo slišali o Nikolaju Tommaseo, o tem duševnem velmožu, o tem Dalmatincu, ki ga Hrvatje smatrajo svojcem in ki ga Italijani pripisujejo sebi... Neizpodbitno! Marsikaj koristnoprijetnega je na književni livadi vsadil zanos njegove duše, da se razplodi v prilog veseljnosti. Baš zato je neobhodno potrebno razvozlati vprašanje, čegav je pravzaprav ta človek-literat in kateri narod se sme ponašati po pravici z njegovim veleumom, ali mi Slovani ali Italijani? Razsodno pravo bi pač bilo, da ga prepustimo onim, h katerim je hotel spadati on sam. Čemu neki si prilastovati toaliono bitje, ako ono noče in je le napol naše ter deluje tiho in očitno za tujinca?

Tommaseo je bil po rodu, krvi in plemenu Hrvat a deloval je skoro izključno le za Italijo. Naš slavo-spev z ozirom na Slovanstvo se ne more izražati potemtakem drugače, nego samo z globokoobžaljujoče narodnim vzdihljajem!...

Preidimo k njegovi zgodovini!

Nikola Tommaseo se je rodil v Šibeniku l. 1802. kot dete hrvatskih staršev. Bil je sin Hijeronima in Katiće Kevešičeve, s katerimi se ni pomenkoval v svojih mladostnih letih drugače nego hrvatski. Njegov oče se je pustil nazivljati s priimkom Tomašić, dočim so se mu pradedje vselej imenovali Tomašev. Ta poslednji priimek je tudi mlademu potomcu bolj ugajal, zato se nikoli ni pisal Tomašić, ampak le Tomašev. Sicer je

s časom preustrojil tudi to z nezatno premembo, da je končnico «v» pretvoril v «o» s čimur jasno dokazuje polet in sorto svoje duše...

Oče Hijeronim je bil imovit veletržec in je kot tak živel v prijateljskih odnošajih tudi z Italijani. In tako se je svoječasno — ko mu je sinček stopil v 10 leto — posvetoval z nekim tujenavdihnjem prijateljem, kaj naj bi neki počel z dečkom v zadevi izobrazbe. Dotičnik mu je namignil napram latinski šoli v Splitu. Stari Tomašev ali Tomasić, se je sprva obnavljal, češ, fantku bo latinščina prizadevala težkočo in pa pozabnost z ozirom na rodno govornico. Vendar tovariš je Hijeronimu palagal na srce ono napačno mišljenje, kakoršno uporabljajo lokavi nekaterinki napram nevednim ali nerazsodnim slovanskim staršem še dandanes, namreč da zavedne rodbine člančič se ne more poraznaroditi, čeprav pohaja v tujejezikovno učilnico; pouk v tujezlogovni šoli, da utegne mladini biti celo na korist češ, da se dodobra seznami z dvema jezika.

In kakor dandanes marsikateri oče, se je dal pogovoriti tudi Hijeronim, ne pomislivši, da česar ne stori v tujem jezika sestavljene in s tujim duhom prepojene knjige, store tuji vzgojitelji in še največ družina tujih součencev.

Mali Niko je bil torej vpisan v splitski konvikt, v katerem je takrat paučeval sloveči italij. pesnik Ugo Foscolo. Le-tà je mlečnokrvne možgančke svojih gojencev tako podžigal za Dantove ideje, Dantovo stremljenje in Dantovo domovino, da je mladim fantkom stopala v ozadje vsaka druga narodnost ter potemnjevala sleherna kulturna poteza še celo tedaj preglasovite grščine; kar ni bilo latinsko in italijansko, jim je spadalo v drugi red, jim je bilo skromna pohlevno, siromašno in omalovaževano. Navdihnjem s sličnim naziranjem, je Niko Tomašev dovršil šestletno splitsko latinsko-italijansko gimnazijo ter se nato, namesto bližje... vpisal na vseučilišče v Padovi, dočim je svoj priimek začel pisati Tomaseo. S tem korakom je mladoletni pobič zapisal svopo dušo... v Dantov pekel...

V Padovi se je seznanil in spoprijateljil z bogoslovcem Rosmini-jem, ki se je kasneje proslavil kot prvak italij. filozofov. Štiri leta kasneje je bil dvajsetletni Dalmatinec z dušo in telesom dovršen Italijan, in se je kot doktor prava vračal v Dalmacijo, s svoje rojstveno mesto Šibenik.

Roditelji so se ga silno razveselili meneč, da ostane mladi filozof med njimi. Toda brhkega Nikolo je Italija očarujoče prevzela, da se ji ni mogel več odtegniti; pol leta kasneje je že jadral napram njenim naravnim bregovom. Odpoval je v Milan, ki ni bil liki v pričujočnosti podjetno obrtno trgovsko mesto, marveč je slovelo kot nekak Akropolis znanstvenih krožkov. V Milanu se je seznanil z glasovitim Manzoni-jem ter mnogo deloval za naraščanje italijanskega slovstva. Tu je prejel že svoj renommée in sicer s kritiko, ki si jo je upal izreči nad takratnimi italij. književniki; s tem činom je sicer razbrskal mravljišče, da je potem vse udarjalo po njem, vendar ga niso potlačili in sklonili v strogem nazivanju, tako da če je odšel iz Milana v Firence, ga nikakor ni odgnala strahopetnost. mar-

več le ker je cenil svoboščino in neodvisnost.

Tukaj je postal sourednik Antologije in bil dokaj časa jako zadovoljen, vendar je zavoljo dveh člankov moral kmalu v prognanstvo. Ko bi mu bila resnično le količkaj pri srcu ostavljena rodna gruda, bi bil sodaj uporabil priliko ter se vrnil med svoje; toda njegove misli so ga zvodile na Francosko. In niti kasneje, ko so trobljale vojne trombete, ni krenil proti Dalmaciji, pač pa proti Italiji. Vrnitev mu je omogočila amnestija, ki jo je Avstrija podelila prognancem, ko se je polastila severne Italije. Tomaseo se je nastanil v Benetkah in ostal tam z marljivim pisateljevanjem celih 10 let. Ali tudi v Benetkah je moral okusiti kapljo nezgode. Njegove filozofske spise n pr. «Rim in Svet», je cerkvena oblast obsodila tako, da je moral v zapor.

Lombardskobeneško kraljestvo namreč ni bilo tedaj še autonomno in mu ni moglo pomagati s svojimi zakoni. Ali le malo časa je sameval v zaporu poleg odvetnika Manina, kajti razkačeno in čislajoče ju ljudstvo je navalilo pred ječo ter ju odneslo siloma na prosto. Tik za proglasitvijo beneške ljudovlade pa je Tomasea doletela izredna čast, da je bil izvoljen ministrom cerkvenih poslov.

In, oj, čudo! Je-li zasijala lučka rodne grude mahoma v njegovo srce? Kot minister je namreč ustanovil v Benetkah kateder hrvatskega jezika, češ, da je ta jezik Italijanom prepotreben.

Kot minister pa je Tommaseo kmalu stopil na opolzlo pot. S svojim zapornim tovarišem, odvetnikom Maninom — ki ga je beneška ljudovlada imenovala diktatorjem — je namreč začel tihoma rovariti proti Avstriji ter se v to svrhu podal na Francosko po zas-lombo. Zaman! Francija mu ni ustregla in Avstrija, ko je pozneje izvedela za njegove naklepe, ga je leto kasneje, ko je vnovič podjarmila Benetke, grozeče prišla. Ali Tommaseu se je posrečilo pobegniti na Krf. Na tem otoku se je po večini preskrbljal s podporo svoje rodbine. Na Krfu pa je tudi nevarno obolel, a vdova, pri kateri je stanoval ga je umela tako negovati, da ko je okreval se je z Grkinjo poročil. Bil je srečen v zakonu in dobro se mu je godilo na grških tleh, vendar ni mogel tamkaj prebiti dolgo in to le iz razloga, ker so Grki venomer le nepovoljno godrnjali nad njemu tako priljubljeno Italijo. In tako je z velikim ovinkom potoval napram Toskani ter se naselil najpreje v Turinu potem pa v Firenci. Toda nova in najhujša nesreča ga je čakala v Italiji. Popolnoma je oslepel tako, da si je bil najel 12 letnega tajnika, ki je pisal vse, kar je slepi Tommaseo narekoval. In to nesrečno življenje je trpel delj, časa kajti umrl je še 72 let star in sicer vsled mrtvouda leta 1874.

Italijani so ga pokopali z razkošnim sijajem in ob maši zadušnici se je ital. kralj dal zastopati. A niti po smrti niso Lahi pozabili onega, ki jim je žrtvoval vse življenje. Na trgih raznih mest so mu v posvečenje spomina povzdignili monumente. In lahko so ga čislali, saj je svoji pisateljski marljivosti sestavil zanje približno 300 spisov; smatrajo ga torej lahko svojem po vsej pravici!

V politiki je bil Nikola Tommaseo velik idealist; ta rabsodba bodi mala točka, ki utegne opravičevati

njegove sentimentalne odnošaje do Dalmacije in njega žarko nagnenje do Italije.

Vendar, v svojem hladnokrvnem postopanju do slovanskega ozemlja in slovanske govornice, je sam slutil, da ga utegne marsikdo obsojati, saj ni mogel prikriti, da z vnemo deluje in mrzlično trpi za Italijo; zato gadelj je tudi imel pripravljen izgovor, ako ga je kdo narodno dirnil, da je pohlevno izustil: Mili so mi Italijani in Slovani!

S svojimi spisi in izreki je sicer tudi izražal željo po ujedinjenju v Črnogoro. Tukaj je le sedem let vžival čincev. In kadarkoli je napisal kaj o slovanskem narodu, je vselej Dalmacijo ovijal s trakovi Slovanstva. Sestavil je tudi bajnomile Iskrice. Napisal je v hrvaščini krasen sestavek: Uspomeni majke svoje, ki je zbog milne izšel tudi v italij. prevodu. Zložil je zbirko narodnih pesni ki bi jih bil zelo rad videl tiskane v hrvaščini ter jih v to svrhu ponudil takratnim literatom Popoviću in Vrazu ali kaj je bilo vse to napram njegovemu delovanju za Italijo? Bilo je le kakor odmev koncerta, ki ga ljudstvo, kateremu ni vžitek namenjen, doseže za obzidjem gledišča; bilo je vse to le ko drobtine, ki padajo z bogatinove mize...

Kadarkoli je švignila s hrvatske strani kaka pikra pušica napram njemu, je milo zajavkal: Slovani ne pojmujejo Italijanov! Treba se z njimi sporazumeti radi potrebe in radi haska, radi kreposti in bratovske ljubezni, kajti dokler bodo Slovani mrzili Italijane, bodo vedno krvniki in žrtve! — Hm! — Ali se ne izgovarja dandanes enako ona tretjina Slovanov, ki je prešla k fašistom?

Ob nekem drugem napadu od strani Hrvator pa je potožil očitajoče: Naj me moja Dalmacija pozabi, da me ne žali in da zamorem vsaj miren umreti na tuji zemlji! —

Tuimtam pa je moral izpiti grenko kapljico tudi od ital. strani. Ko je namreč izšel besednjak z naslo-

vom: «Dizionario Biografico degli uomini illustri della Dalmazia», se je bil nek ugleden beneški list pikro oglasil, da to je pač odpadništvo, ako Dalmatinci pišejo italijanski ter je svetoval Dalmatincem naj raje pisujejo v svojem hrvaškem jeziku. Sic, gospa fašizem!

Tommaseo je bil o tej priliki razjarjen in odgovoril: Kaj so bili Rimljanje odpadniki, ker so pisali grški? Dalmatinci, ki se ovenčajo v tujini s slavo, se nikdar ne odrečejo lastni zemlji! — —

In o neki drugi priložnosti jih je zavrnil: Ali niso vzdolž Istre in vse Dalmacije naseljene Slovane neprestano nadlegovali italij. roparji z nasprotno obale?

Proučujoč raznovrstne njegove izjave, pridemo do zaključka, da Tomaseo sam ni znal pričem je s seboj in s svojo narodnostjo, kajti kakor znano, se od njegovih peterih otrok niti eden ni povrnil na kolena pradedov.... In vendar je nemalokrat zatrjeval: Slovanka krv bije v mojem srcu, želim slavo svojemu rodu! —

Je-li bil Nikola Tommaseo narodno srečen? Po vsem proučevanju njegovega nehanja in početja se nam vrine na misel primerjatev njega v narodnem pogledu z moškimi, ki ljubi dve ženski. Obema bi bil rad enako udan, obema zatrjuje svoje trdno spoštovanje a nobeni bi se rad ne zameril. In res krivico bi mu prizadejala ena in druga, ki bi se mu upala očitati, da je ne ljubi. Tako je bilo v Tomaževi duši. Daleč od Dalmacije, v čarobni Italiji je domotožil in vzdihal po rodni grudi in komaj je prebolel ta občutek sentimentalnosti, je slavospeval Italiji.

No, slično postopanje ne more donesti vsestranskega zadovoljenja. Zato pa niti ne moremo drugega reči, nego: Vznikel je iz našega plemena, a odtujil se nam je; bil je naš a deloval je za druge.... Bodi torej njihov! —

GRACIJANOVA:

KORALCKI.

1. Marsikdo ne vabi zato, da bi vabljenec res prišel, ampak le, da bi bil od vabljenca kedaj povabljen.

2. Prijetnejša je družčina s pametno delavko, nego z nerazumno gospo! Prvo vodi venomer srce, da ni v napotje njena neizobrazba; druga kaže neoliko vsak dan, vsako uro in vsako minuto z vsakim dejanjem, z vsako besedo, z vsakim pogledom!

3. Kdor ne kaže gladu v lastni jedilnici, dokazuje, da je južinal zunaj...

4. Nekateri naštevajo bližnjiku ravno one hibe in napa-ke, ki jih posedujejo sami.

5. Pravi pesnik je le oni, ki izve še le po drugih, da je poet; najmanj pa je pisatelj, filozof, zgodovinar, umetnik in kritik... oni, ki se takim smatra sam!

6. Ne provzročaj nikomur zlasti ako imaš nežno dete... vsako tvoje hudo dejanje hode kaznovala usoda najrajše na tem, kar ti je najmilše...

7. Smešnotožno je kadar kritizira dušne proizvode človeče, ki bi po svoji olik in svojem znanju spadalo na kup

morske trave ter se umelo dovršeno baviti kvecem z nabiranjem razbitih školjk.

8. Marsikdo smatra zelišča na tuji njivi ljuliki in plevelu samo zato, ker dotična njiva ni njegova, ali ker sam saditi nezna, ali ker ni bil najet kot delavec.

9. Preudari predno nekaj podpiše! Ako je tvoj podpis nezmisljen ali krivičen, nisi storil bližnjiku ničmanj okrutnejšega nego bi lopnil dojenčeta po temenu!

10. Samo tretjina ženstva razsojuje z lastno glavo. Druga tretjina poroča le prepričanje moža, očeta ali brata; tretja tretjina je brez možgan in zakokodaka in se zrepenči le kadar hoče izbuditi pozornost petelinovo...

11. Ne ogibaj se siromašne ali priproste žene! Ognj se z obsežnim ovinkom le ženske, ki igra ulogo gospe in aristokratije, le da bi sama pozabila in drugih ne domislila na svoje nedavno nizko pokoljenje.

12. Najogabnejša grehota je zavratno obrekovanje človeka, ki smo mu dolžni hvaležnost za razne usluge in spoštovanje za stik z njim.

DROBTINE

RAZNO.

PRED PARAMI KRALJA PETRA.

Šestnajstega avgusta je umrl 77 letni Petar, kralj Jugoslavije. Zapušča dva sina, prvorojenca Jurija in sedanjega naslednika Aleksandra ter hčer Jelenko, ki je poročena z ruskim knezom in ima sinčka, ki je že določen, da sede na jugoslovanski prestol, ako umrje ali odstopi Aleksandar brez moškega zaroda. Ker je bil preminuli kralj poročen z Zorko, hčerjo črnogorskega kralja, je torej bil svak italijanske kraljice Helene.

Kralj Petar iz rodovine Karadžordže, se je rodil l. 1844. v Viševcu, kjer je ostal do 14. leta. L. 1858 pa je moral s svojimi starši pobegniti preko Save. Naselili so se v Švici in Petar je začel obiskovati deški licej v Ženevi in čez kako leto je nadaljeval svoje učenje v liceju Sainte Barbe v Parizu. Kot 18 leten mladič se je vpisal v vojaško šolo v Saint Cyr, ki jo je dve leti kasneje ostavil kot poročnik z najodličnejšim spričevalom. Ko je še izvršil nauke vojnokonjiške šole, se je podal na Ogersko, kjer so nedaleč od preljubljene srbske zemlje prebivali roditelji.

L. 1870. ko se je vnela nemško-francoska bitka, se je ves navdušen hitel vpisal med francoske postovoljce in bil poslan v Tours. Vsi njegovi šolski izkazi so ovajali nevsakdanjo vnemo za vojaški poklic, zato so mu takrat poverili bataljon vojakov, ki je štel 1400 mož ter ga poslali v Orleans, ki so ga od vseh strani ogroževali Bavarci. Baš radi tega poslednjega dejstva, ni mogla vsa njegova hrabrost provzročati čudežev in bil je ujet. Vendar se mu je posrečilo pobegniti ter se vnovič pridružiti francoski vojski. In tako je zopet poveljeval bataljonu volščakov v Bourbavi in pri Saint Sexel. Z vso neustrašenostjo je na svojem belcu odvrčal sovražnika in zmaga se mu je že smehljala nasproti, ko prižvižga nasprotnikova granata in ga butne pod konja; mladega konjenika so odnesli urno v bolnišnico in od tedaj ni več slišal na levo uho. V zaslugo ze njegovo bojevito delovanje, je bil povišan v stotnika. Kakor hitro je le malo okreval, se je šel oddahniti in zdraviti k svoji družini. In tedaj je dočkal to, kar je pričakoval in si vedno želel in kar si je v otroških letih tudi sam pre-rokoval: postati zvest potomec svojega deda Karadžordže (Črnega Jurija). Kakor često, mu je mati — ki je bila nadvse rodoljubna in narodno zavedna Skrbinja — nekega dne pripovedovala o bojevitih nastopih, ki jih je udeleževal njegov ded Črni Juri, dočim je sedemletni deček, ki je o takih prilitah imel polna ustka vprašanj, poslušal nemo in brezbrizno.

«Peruška» mu jt zaklicala vojvodinja.

«kaj da si tako nepremično obmolknil?»

In Petarček, si ko predramljen iz zamišljenosti zarije prtske v črne kodre jo razumno pogleda s

svojimi ogljenočrnimi očmi pa ji reče z resnim povdankom: «Jaz hočem postati Črni Petar, majčice!» Zasmejala se je kneginja in ga v svoji materini blaženosti pritnila k sebi. No in sedaj, ko se je kot francoski stotnik povrnil z bojišča, se je zanimal za vse, kar se je dogajalo onstran meje....

In tako mu ni moglo biti neznan in prikrito, kaj snuje njegovo pleme. Nastopilo je l. 1875 in v Bosni Hercegovini je nastal upor proti turškemu gospodstvu in nasilju. To priložnost je sklenil izkoristiti Petar, ves navduševan po bojeviti materi, ki mu je venomer šepetala: morda je ravno sedaj tista doba, Peruška, ko pokažeš nasprotnikom Črnega Petra....

In Petar je v prilog srbske pravde zbral okoli sebe množico čilih prostovoljcev na lastno pest, z lastno odgovornostjo, z lastnim vzdrževanjem in odkorakal proti Turku. To se je godilo za časa vladanja Milana Obrenoviča, ali njegova hrabrost je malo hasnila, kajti veterinjaški Milan — ki bi bil moral vzeti energično bojne vajeti sam v roke — je le malomarno vihtel svoj meč v prid lastne države. Desegel torej Petar pri tej priliki ni onega, kar je upal, pridobil pa si je vsa srca svojih vojakov in potem vse množico, ki je prišla z njimi in z njim v stik. S svojim priprostim nastopom do njih, s svojo srčno dobrotljivostjo in v svojo prijateljsko besedo, je navezal nase njihove duše, da so mu v tihih udanosti obetale vso svojo zvestobo in vso svojo pomoč, ko so izvedeli, da je on vnuk Črnega Jurija, vnuk onega, ki je njihove dede osvobodil iz turškega jarma. Zato ni čudo, da v svesti si, da sedi na srbskem prestolu nezaveden vladar ki mu je pri srcu več dunajski kabaret nego belgrajska narodna skupščina — so že začeli razsojevati, da ima do srbskega prestola večjo pravico član Karadžordževe rodbine.... In njihovo razmišljanje in tajno sklepanje sta postali beseda in beseda je odločila prejalislej postati meso...

V tej bitki 1875-1878 pa se je s svojim žilavim zanosom Petar zelo omilili črnogorskemu knezu, ki se je tudi bojeval s svojimi junaki pa tudi brezuspešno baš zategadelj, ker ni soglašal z Milanom, ki je prepuščal vmešavanje v državne posle raje lokavi Avstriji nego domačemu plemstvu. Avstrija pa mu je — da Milanu še bolj potemni dalekovidnost in bistrornost — kmalu po tej bitki l. 1882. proglasila Srbijo kraljestvom; s tem pa je Dunaj ujel Milana popolnoma v svoje klešče, in začel zagospodariti po Balkanu.

Leto dni po tem dogodku torej 1883. se je Petar oženil z Zorko, hčerjo črnogorskega kneza Nikite ter se tako preselil Srbor, Slovencev, Hrvatov in... Dalma-zakonsko srečo; vsled jetike je Zorka umrla 1890. Brez

nje pa ni hotel prebivati več na Cetinju, kjer ga je vse spominjalo nje, ki jo je oboževal. Odpotoval je v Švico in sicer v priljubljeno mu Ženevo, kjer je živel sam zase do... srbske žaloigre l. 1903. to je do uboja kraljevske dvojice: lehkomišljenega Milanovega sina Aleksandra in njegove razsipne soproge Drage.

Knez Petar je bil takrat v 60. letu svoje dobe, ko je bil pozvan, da kot potomec Črnega Jurija zasede kraljevski srbski prestol. S kronanjem Petra je jugoslovanska ideja po združitvi vseh južnih Slovanov, ki se je že dolgo preje tihoma razvijala, bujno začela poganjati svoje vršiče. In kako ne, saj so tvoritelji te ideje vedeli, da če se kedaj uresniči zlata sanja, da se strnejo vsi trije rodovi: srbski, hrvatski in slovanski, ki so izšli nekedaj iz enega edinega plemena, se izvrši to le ob zavladanju slovanskočutečega kralja, za kakoršnega so poznali Petra. Ali komaj je Petar zasedel srbski prestol, je že zapazil, da preko njegovega žezla lazi gosjenica zavisti; ta zavist pa je zavela izza črnogorskega pogorja. Njegov tast, Nikola ki je že od nekdanj sanjaril o izjedinenju Srbije s Črnogoro in pri tem upal postati vsej srbski zemlji vrhovni poglavar, je v svojem razočaranju prizadeval novemu kralju vsakojake sitnosti in težave, ki jih je pa Petar, sicer ne brez muke in napora, vendar v svoji razboritosti umel docela odpraviti. Dospelo je l. 1908. ko je Avstrija, na podlagi pogodbe sklenjene s kraljem Milanom, prevzela Bosno in Hercegovino. Teško je bilo tedaj kralju Petru ali odstopitve omiljene mu zemlje, ni mogel preprečiti. Po tem ne ljubem dogodljaju je vse svoje skrbi in prizadevanje osredotočil okrog tihega sklepa, izpodrinuti Turka od vsepovsod, kamor še odjekuje slovanska govornica.

In v tem miselnem razmotrivanju je dospelo l. 1912, doba ko je Petar razgalil svoje prsi, ko je napel vse svoje sile, ko je zavibrirala v njem vsa prirojena mu hrabrost, ko je navzlic težkim letom svojega življenja odluščil raz sebe vsak bojni dvom in strah ter junaško mahnil po turški vojski zdaj pri Kumanovem, zdaj v Skoplju, zdaj v Monastiru, dokler ni potisnil skoro vse azijsko pleme iz Evrope. In nedolgo pozneje je kralj zmagovalec jezdil preko širne Makedonije.

Nedolgo za temi zgodovinsko važnimi dogodki, je l. 1914. nastala nam vsem nepozabna nesrečonosna, bridkostnogrozna vojna — ki jo je z otrovom hoohenzolermskih možgani izčrta! Slovanstvu v pogudo že oče

zadnjega grmanskega cesarja skupno z degeneriranim habsburškim modrasom — cesarjem Francem Jožefom.

O tej priliki, ko so se avstrijski Nemci in ogerški Madžari izkazali surovejše in bolj živinske nego krutoznani Turki; o tisti zločinsko grozoviti dobi, ko so avstrijski zmagovalci požigali srbska selišča ter z indijanskodivjim krohotom onečaščali srbsko devišstvo, ko so privezovali nage matere k deblom, da so bile primorane gledati kako pečejo na ražuju njihovo živo dete, tedaj ko so onemoglim starčkom porezali jezike in nosove, tedaj ko je siromašna Srbija izgubila ves cvet svojega moštva, tedaj, ko je sovražnim krvnikom začel pomagati še slovanski polubrat Bolgar — tako da je bila Srbija obkoljena od vseh strani — tedaj si pač lahko mislimo kako je bilo na dnu srca kralja Petra. Oblečen v kmečko obleko, se je bolan prevažal na kmečkem vozu, pred katerim sta bila vprežena dva sola. Ali povsod ni bila niti ta revna udobnost mogoča; ko je srbska vojska begala gladna in utrujena po albanskem gorovju, tedaj je bil kralj Petar — bolan, šibek in star — prisiljen plaziti po vseh štirih preko ponekod nedostopnih pogorskih čeri, kajti vsepovsod so se skrivali avstrijski ovaduhi, ki jim je bila obetana velika in častna nagrada za donos Petrove glave.

Toda srbski kralj je bil ud rodovine Karadžordžev in kot takemu je usoda namenila lovorjev venec nad svinčnotežko krono. In prisijala je zarja l. 1918. in angelj sočutja je razgrnil perutnice nad milo nam Srbijo in ošvrknil je z vso močjo svojega plašča pohotnopijane sovražnike...

Dvignil se je zopet srbski kralj Petar a tedaj ne z mečem v roki pač pa s trobento med ustni kličoč in vabeč vse svoje soplemenjake skupaj, da se snide z vsemi, da nas poboža enako prirčno vseh: Srbe, Hrvate in Slovence. Skoro vsi so se odzvali, skoro vsi... samo nekateri drve le v duhu v njegovo prestolnico, ker nam je pot še dolg, še poln blata in brazd, osata in bodičja... Ah, mi ga ne bomo videli več... le v duhu zremo v njegovo lice, le v skrivnostnotih spominu lete naše duše pred njegov mrtvaški počivalnik šepetajoč mu z narodnim zaupanjem: Izprosi nam odrešenje, Karapetar!

Marica.

ODGÓVORI NA VPRAŠANJA.

Tončka v Trstu: Prav je oboje: Dantova in Dantejeva. Izmed moških imen s končnico «e» se sklanjajo nekatera s prirastkom, nekatera brez prirasika in nekatera na oba načina n. pr. Jože, Jožeta, Jožetu. — Goete, Goeteja, Goeteju. — Bonaparte, Bonaparta, Bonapartu. — Dante, Danta, Dantu. — Dante, Danteja, Danteju.

Zdenka v Zagrebu. «Predno mi ob slovesu poljubite roke, gospodje častniki, mi morate obljubiti, da kakorhitro dospete na srbsko zemljo, zasadite vsaki noseči Srbkinji bodalo v trebuh, da zatrete že ob koreniki tisto ogabno srbsko pleme in enako učinite z Italijankami, ko prestopite izdajalsko laško mejlo!» — Te besede je izrekla gospa, ki stanuje sedaj v Ljubljani in je, je dandanes dvorjanijo... ej, ko bi to vedela Italija, ki je sprajela žalibog, Primorka. Ej, ko bi to vedeli oni jugoslov. častniki, ki v studije njenega sina...

Linda v Gorici. Poslani stavek, ki ste ga prepisali iz «Secolo Illustrato», se glasi v slovenskem prevodu tako: Prva dolžnost bodi Italiji danes le ta, da poitalijanči tujce, ki so postali njeni državljani, naj so le-ti grmanskega ali slovanskega pokoljenja.

Pavla v Idriji. Kedaj se končajo glagoli v govoru na ti in kedaj na t? Glagolna beseda se konča na «t», ako je namerilnik. Črka i odpade, ako stoji v stavku pred namerilnikovim glogolom drugi glagol, ki izraža premikanje. N. pr.

Kmetica gre žet travo! Dekla je odhitela pomivat posodo! Fant pojde drevi vasovat! Oče se odpelje nakupovat živino!

V drugih slučajih, kjer ni premikajočega glagola, izgovarjaj končnico «ti». N. pr.

Učenec noče pisati naloge! Ribič ne more vloviti nobene ribe!

e Mileva v Postojni: Jugoslovenskega kralja Aleksandra je učil slovenščino Dr. Gradnik iz Gorice.

JADRANKA IZHAJA V TRSTU I. VSAKEGA ME-
SECA. - IZDAJA JO SAMOSTOJEN
IZOBRAŽEVALNI ŽENSKI KROŽEK. — LETNA NAROČNINA
IZNAŠA 10 L, ZA JUGOSLAVIJO 60 K. — POSAMEZNA ŠTE-
VILKA STANE 80 STOTINK, V JUGOSLAVIJI 5 K. — URED-
NIŠTVO IN UPRAVA JE V TRSTU, VIA SCORCOLA 492, I.
— UREDNICA JE, MARICA STEPANČIČEVA (GREGORIČ).

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

Trst, Trg sv. Ivana šte. 1.

ANDREJ VATOVEC

trgovina Jestiin, delikates in kolonijaln. blaga

v ulici XXX Ottobre st. 10

(nasproti Ljubljanski banki)

kupuje in prodaja raznovrstne kmetske pridelke ter
se priporoča cenj. bralkam Jadranke za obilen obisk.